

5. *Постанова Правління Національного банку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» № 273 від 09.06.2010 р.*
6. *Лютій І. Фінансово-економічна криза 2008 – 2010 рр.: деякі чинники та уроки / І. Лютій, О. Юрчук // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 10– 16.*

Юлія ІВАСЕНКО

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,

ДЕРЖАВНИЙ ВНУТРІШНІЙ БОРГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОВГОСТРОКОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Державний внутрішній борг відіграє важливу роль у розвитку економічних процесів. Його сутність і роль в економіці полягає у перерозподілі коштів і ресурсів всередині країни, внутрішні запозичення не означають припливу додаткових ресурсів в економіку. Разом з тим теоретичні конструкції доводять багатоаспектний вплив державного внутрішнього боргу на економічні явища та процеси. Потрібно розглядати це економічне явище як об'єктивне, притаманне ринковій економіці, оскільки сама сутність ринкового механізму, ринкових відносин, їх еволюція побудовані на розвитку кредиту.

Теоретичні основи державного боргу досить повно вивчені у вітчизняній економічній літературі. Належне місце у розробці цих проблем займають роботи українських вчених: І. В. Бураковського, О. Д. Василика, Т. П. Вахненко, А. С. Гальчинського, В. В. Козюка, В. В. Корнєєва, Г. В. Кучер, І. О. Лютого, В. М. Опаріна, К. В. Павлюк, В. М. Федосова, І. Я. Чугунова та багатьох інших.

Сучасна фінансова політика держави об'єктивно визначає необхідність використання державних запозичень. Внутрішній державний борг – це результативна величина, яка відображає процес формування і погашення внутрішніх державних боргових зобов'язань, загальна сума заборгованості за всіма борговими інструментами. Таким чином він може виступати ефективним інструментом фінансової політики держави. Внутрішні запозичення перерозподіляють наявні в країні ресурси між секторами економіки. Домогосподарства і корпоративний сектор кредитують державу, і фінансові потоки здійснюють міжсекторне переміщення в межах національної економіки.

Політика України щодо державних запозичень на сучасному етапі розвитку характеризується постійним зростанням загальної суми державного боргу, що пов'язано із політикою уряду, зорієнтованою на неінфляційні механізми фінансування дефіциту бюджету; переважанням зовнішньої складової у структурі державного боргу. Так, показник державного боргу на кінець четвертого кварталу 2012 року становить близько 406,1 млрд. грн. Державний та гарантований державою борг України становить 501,4 млрд. грн. При цьому обсяг зовнішнього державного боргу складає 208,2 млрд. грн., обсяг внутрішнього державного боргу – 197,9 млрд. грн. (39,46% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу) [1]. Науковці наголошують на необхідності проведення жорсткішої фіскальної політики, яка би не допускала вихід показника державного боргу за межі 40 – 45% ВВП [2].

Мета боргової політики будь-якої держави з точки зору фінансової стабільності полягає у запозиченні по можливості найбільш дешевих коштів, а також у створенні та підтримці функціонуючого ринку боргових державних зобов'язань, що дозволяє державним органам у довгостроковій перспективі по мірі необхідності позичати все нові фінансові кошти для своїх потреб. Основним завданням державної влади (наприклад, міністерства фінансів, центрального банку і т.д.) є як управління прибутковістю, так і структурування строків обігу та обсягів боргових зобов'язань. Внутрішній ринок державних запозичень не став орієнтиром для інших сегментів фінансового ринку, і при цьому не забезпечує повноцінного виконання бюджетних завдань. У багатьох дослідженнях наголошується, що основна помилка держави полягає в намаганні використати ринок облігацій внутрішньої державної позики як інструмент досягнення тактичних,

короткострокових цілей, необхідною є чітка переорієнтація на забезпечення досягнення стратегічних цілей [3].

Для збереження економічної безпеки держави при виборі боргового джерела пріоритет повинен надаватися внутрішнім запозиченням. Необхідно знайти оптимальне співвідношення між внутрішніми та зовнішніми запозиченнями за умови збереження фінансової рівноваги в країні. Збільшення питомої ваги внутрішнього боргу у структурі державного є одним з перспективних напрямів вдосконалення системи управління державним боргом. Акумуляція державою внутрішніх заощаджень для боргового фінансування дефіциту бюджету є також дієвим методом удосконалення роботи фінансового ринку. Тоді застосування державного внутрішнього боргу може сприяти нівелюванню недоліків ринкового механізму, прискоренню темпів економічного зростання за рахунок фінансування продуктивних інвестицій, пом'якшенню наслідків дії несприятливих зовнішніх факторів в економіці [4].

Література

1. *За даними Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>*
2. *Козюк В.В. Оптимальний рівень боргового навантаження: глобальні макрофінансові зрушення та швидкоплинні очікування / В.В. Козюк // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 93.*
3. *Буніч Р. Значення ринку державних цінних паперів / Р. Буніч // Ринок цінних паперів України. – 2003. – № 11 – 12. – С. 57.*
4. *Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: у 4 т. – К. : ДННУ «Акад. фін. упр.», 2011. – Т. 1 : Стабілізація державних фінансів у контексті стратегії реформ / Я. Б. Базиліук та ін. – С. 745.*

Валентина КАЛУСЕНКО

Національний університет державної податкової служби України, м. Ірпінь

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Внаслідок багатомісячної еволюції на заході склалася розгалужена система місцевих податків і зборів, характерною особливістю якої є їхня численність: у Бельгії запроваджено 100 місцевих податків і зборів, в Італії -70, у Франції - більш 50-ти. В окремих країнах використовують різні підходи до формування місцевих податків і зборів.

У США основними податками, які стягуються на рівні штатів, є прибуткові податки з юридичних і фізичних осіб, а також податок на роздрібні продажі. В окремих штатах ставки податків можуть бути різними. Так, податки на роздрібні продажі диференційовані від 3% у Вайомінгу і Колорадо до 8,25% у штаті Нью-Йорк. На рівні муніципалітетів найбільшим є податок на нерухоме майно (до 30% усіх бюджетних доходів). Крім нього, муніципалітети сплачують податки на послуги і екологічні податки [1, с. 97].

У Німеччині кожна земля (община) може вводити будь-який податок, але він не повинен повторювати федеральних податків. Найбільшими податками земель є податок з власників автотранспорту, податок на майно, що належить землям (на сільгоспмайно, виробниче майно, інше майно), податок з спадщини і дарувань. податок на придбання земельних ділянок, на споживчі товари. Общини і міста Німеччини стягують промисловий податок, податок на землю, а також податки на розважальні заклади, полювання і деякі інші. Промисловий податок, який стягується общинами, включає оподаткування як доходу (до 5%), так і виробничого майна (близько 0,2%) [2, с. 130].

У Франції місцеве оподаткування складається з прямих і непрямих податків. На початок ХХІ ст. склалася система з 16 місцевих податків і зборів, а саме: земельний податок на забудовані ділянки; земельний податок на незабудовані ділянки; податок (збір) на прибирання територій; податок на житло; професійний податок; збір на утримання сільськогосподарської палати; збір на утримання торгово-промислової палати; збір на утримання палати ремесел; місцевий збір на